



A sportrendészet és a turizmusbiztonság szerepe a nyári olimpiai játékokon

The Role of Sports Policing and Tourism Safety at the Summer Olympics

Mátyás Szabolcs

Dr. PhD, egyetemi docens,
rendőr őrnagy
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
matyas.szabolcs@uni-nke.hu



Tóth Nikolett Ágnes

Dr. PhD, egyetemi docens, adjunktus,
rendőr alezredes
Magyar Testnevelési és
Sporttudományi Egyetem,
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
toth.nikolett@uni-nke.hu



Bujdosó Zoltán

Prof. dr. egyetemi tanár
Magyar Agrár- és Élettudományi
Egyetem
bujdoszo.zoltan@uni-mate.hu



Dávid Lóránt Dénes

Prof. dr. egyetemi tanár
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem



Gogo Fredrick Collins Adol

doktorandusz
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem,
Gazdaság- és Regionális Tudományi
Doktori Iskola



Absztrakt

Cél: A tanulmány a sportrendészet és a turizmusbiztonság szemszögéből vizsgálja a nyári olimpiai játékokat. Az olimpia történéseit több milliárd ember követi, a helyszínen pedig egyidejűleg több százezer ember van jelen. A nyári olimpia négyévente a világ legnagyobb eseménye, amely komoly kihívás elé állítja a turisztikai és a rendészeti szakembereket egyaránt. A helyszínen lévő turisták és sportolók biztonságának szavatolása azonban a rendező ország felelőssége, amely a legnehezebb feladatok egyike, különösen a valószínűsíthetetlen kriminális magatartások elhárítása. A tanulmány arra keresi a választ, hogy lehetséges-e biztonságos olimpiát rendezni, illetve van-e összefüggés az olimpiára fordított biztonsági kiadások és a tényleges biztonság között.

Módszertan: A tanulmány kriminálstatisztikai és gazdasági adatok segítségével elemzi az egyes olimpiai helyszíneket, s fogalmaz meg észrevételeket. Az adatok nemzetközi adatbázisokból, rendőrségi és nagykövetségi forrásokból származnak.

Megállapítások: A terroristák célpontja sok esetben a turisztikai szektor, amely egyes országoknál az éves bevétel jelentős részét adja, vagyis egy, a turisztikai szektor ellen intézett komplex támadás jelentős gazdasági és társadalmi következményekkel is járhat.

Érték: A szerzők álláspontja szerint a kutatás újszerű abban a tekintetben, hogy az olimpiák biztonságát a turizmusbiztonság szemszögéből vizsgálta. A tanulmány kriminálstatisztikai és gazdasági adatok segítségével elemezte az egyes olimpiai helyszíneket, és fogalmazott meg észrevételeket.

Kulcsszavak: olimpia, sportbiztonság, turizmusbiztonság, rendészet

Abstract

Aim: The study examines the Summer Olympics from the point of view of sports policing and the Olympic events on television, and hundreds of thousands of people are simultaneously present at the venues. Ensuring the safety of tourists and athletes on-site is the host country's responsibility. In many cases, the target of terrorists is the tourism sector, which in some countries, accounts for a significant share of annual revenue. The study seeks to answer the question of whether it is possible to host a safe Olympic event and whether there is a link between the money spent on Olympic security and safety.

Methodology: This study uses crime statistics and economic data to analyze and comment on each Olympic venue. The data comes from international databases, police, and embassy sources.

Findings: In many cases, the target of terrorists is the tourism sector, which in some countries, accounts for a significant share of annual revenue. An attack could therefore have significant economic and social consequences.

Value: This research is novel in that it examined the safety of the Olympics from the perspective of tourism safety. The study used crime statistics and economic data to analyze and comment on each Olympic venue.

Keywords: Summer Olympics, sports safety, tourism safety, law enforcement

Bevezetés

A tanulmány két fogalom szemszögéből közelíti meg a kérdéskört, melyek mindegyike külön-külön nemzetközi szinten is a jól kutatott témák közé tartozik: turizmusbiztonság és sportrendészet. A két terület együtt viszont a kevésbé kutatott területekhez sorolható. A tanulmány szerzői először egy fogalmi

meghatározást adnak a két tudományterületről, illetve az egymás közötti kapcsolatrendszer mutatják be, majd ezt követően a 2000-es sydney-i olimpiától kezdve elemzik a nyári olimpiai játékok helyszíneit. A vizsgált időintervallum azért korlátozódik csupán az elmúlt két évtizedre, mivel ez az az időszak, amikor jelentős változás következett be globális szinten is a biztonság területén (például a 2001. szeptember 11-i merénylet) (Becker, 2020), illetve nagyobb időintervallum esetében jóval több hibalehetőséget hordoz a kriminálstatisztikai adatok összehasonlítása (érdemben nehezen vethetők össze egymással az egyes adatok, például jogszabályi változások, világszinten jelentkező kriminológiai trendek változása).

A turizmusbiztonság és a sportrendészet fogalmak egymástól elválaszthatatlanok (Ritchie-Adair, 2004, [Perić, Đurkin & Vitezić, 2018](#)). A sportturizmusnak az egyik legfontosabb, legnagyobb tömegeket megmozgató nemzetközi eseménye a négyévenként megrendezett nyári olimpiai játékok, amely igen komoly kihívást jelent a sportrendészet szempontjából is ([Green, 2007](#)).

A tanulmány írására elsősorban az sarkallta a szerzőket, hogy összefüggéseket keressenek a biztonság és a biztonságra fordított összeg és az élőerős védelem létszáma között. Az olimpiák rendőri erővel történő biztosítása ugyanis egyre nagyobb feladatot jelent (Dell’Aquila, 2020). Részben azért, mert a játékok egyre nagyobb tömeget vonzanak és egyre több sportoló vesz részt rajtuk, másrészt pedig a terrorizmus és az extrémizmus nemzetközi szinten is egyre nagyobb aktivitást mutat, így egyre nagyobb kihívást jelent rendvédelmi szempontból is megrendezni egy olimpiát. S napjainkban nemcsak a hagyományos bűnelkövetők jelenthetnek veszélyt egy nemzetközi sporteseményre, hanem a kiberbűnözők is, akik akár több ezer kilométer távolságból is képesek megbénítani egy eseményt (Keesbury, 2016; [URL11](#)).

A biztonság egyes elemei közötti összefüggések keresésére elsősorban az sarkallta a szerzőket, hogy számos olyan tanulmány látott napvilágot, amely azt állította, hogy egy olimpiai játék biztonsága jórészt attól függ, hogy mekkora összeget fordítanak a biztonsági kiadásokra ([Fussey, Coaffee & Hobbs, 2016](#)). Számos tanulmány szerzője pedig a sportrendezvények biztosítása során az élőerős védelem túlzott szerepét hangsúlyozta (Zimbalist, 2020). Ennek bizonyítására vagy cáfolására a szerzők a rendészettudományban alkalmazott számításokat végzik, amely megmutatja azt, hogy van-e összefüggés a fent említett tényezők között ([URL9](#)).

A szerzők hipotézisként fogalmazták meg, hogy egy nyári olimpiai játék biztonságát elsősorban nem a rendfenntartásban részt vevő erők száma és a biztonság fenntartására fordított összeg határozza meg, hanem egy adott ország közbiztonságának általános helyzete. Feltételezik, hogy bár az élőerős védelem

és az olimpiai játékokat megelőző biztonsági kiadások csökkentik az olimpiai játékok alatt elkövetett bűncselekmények számát, azonban azokban az országokban, ahol magas a szubjektív biztonságérzetet rontó bűncselekmények száma, ott az olimpiai idején is magas bűnözési fertőzöttséggel kell számolni.

A tanulmány írói a tudomány több területét képviselik, amely a multidiszciplináris megközelítési mód miatt volt fontos (sportrendészet, turizmusbiztonság, sporttörténet, földrajztudomány).

Anyag és módszer

A tanulmány elméleti alapjai a korábbi sportrendészeti és turizmusbiztonsági hazai és nemzetközi irodalmon alapulnak. A téma jellegéből adódóan jelentős a hazai és nemzetközi szakfolyóiratok, adatbázisokból beszerzett adatok, illetve a hírügynökségek tudósításainak aránya. Az olimpiai játékok ideje alatt elkövetett bűncselekményekre, a biztosítás személyi és anyagi ismérveire vonatkozólag írásbeli megkereséssel éltek a szerzők az egyes országok olimpiai bizottságai és rendőri szervei, illetve a Nemzetközi Olimpiai Bizottság felé. Sajnos nem minden esetben kaptak olyan választ, amely felhasználható lett volna a tanulmány írásakor, illetve olyan adatokat küldtek meg a megkeresett szervek, amelyek más országokból származó adatokkal nem volt érdemben összevethető (részben a bűncselekmények regisztrálásnak különböző módszere és az eltérő jogszabályi környezet miatt). A hiányos válaszok következtében ezért írásban megkereséssel éltek a szerzők a magyar külképviseletek és kulturális intézetek felé, illetve a magyarországi külföldi nagykövetségek felé. Az általuk megadott válaszok többségében felhasználhatók voltak a tanulmány írása során. A módszertani problémák közé sorolható, hogy az olimpiai játékok ideje alatt sértette vált külföldiekre vonatkozólag nincs semmilyen olyan adatbázis, amely ezt rögzítené, a rendőri szervek pedig elzárkóztak az adatok megadásától, ezért az olimpiai játékok ideje alatt megjelent napilapokból lehetett csak következtetni az elkövetett bűncselekmények nagyságrendjére és struktúrájára.

A vizsgált időintervallum (2000–2022) több okból kifolyólag is nehezen lett volna bővíthető. Egyrészt a biztonság területén más felfogás uralkodott, ami érdemben nehezen teszi összevethetővé a korábbi olimpiák helyszíneivel az elmúlt néhány olimpia helyszínét (például a biztonságra fordított összeg nagysága, a biztosításban részt vevő személyek száma, a biztonsági eszközök száma és fejlettsége). Azzal a problémával szembesültek a szerzők, hogy a szükséges adatok beszerzése rendkívül nehéz volt, az elemezni kívánt adatok többségét pedig nem tudták megküldeni a megkeresett hatóságok. Amennyiben a szerzők

a korábbi olimpiák adatait is elemezni is kívánták volna, úgy még kevesebb adat állt volna a rendelkezésükre.

Az elmúlt két évtizedben jelentős változások történtek, egyes kriminológiai trendek is megváltoztak. Ez ugyancsak problémát okozott volna a kriminálstatisztikai adatok összehasonlításakor.

A tanulmány olyan kvantitatív elemzéseken alapul, melyek a későbbiekben is reprodukálhatók. Olyan adatok lettek felhasználva, melyek mindenki számára elérhetők. A tanulmány megírását megelőzően a szerzők adatgyűjtést végeztek, megkereséseket küldtek rendőrségeknek, nagykövetségeknek, olimpiai bizottságoknak stb. Az adatok beszerzését követően a szerzők az adatokat elemezték és egymással összevetették (részben az eltérő jogszabályok miatt). Az elemző munka során olyan gyakorisági mutatók lettek számítva, melyek a rendészet-tudomány területén gyakorta használatosak. Ezek teszik azt lehetővé, hogy két területi egység egymással érdemben összevethető legyen.

Szakirodalmi áttekintés

Mint az a fentiekben is említésre került, a sportrendészet és a turizmusbiztonság egyaránt széles körben kutatott területek, mindkettő jelentős irodalommal rendelkezik. Azt azonban meg kell jegyezni, hogy egyik terület sem rendelkezik nagy múlttal. A turizmusbiztonságot a 2000-es évek elejétől kezdve kutatják. Ennek az a magyarázata, hogy ez az az időszak, amikor tömegesség vált a turizmus. A kezdeti időben a legfontosabb irodalmak a témában a Mansfeld és Pizam (2000, 2002, 2006), illetve a Hall–Dallen–Duval szerzőktől származnak (2004). Ezekben tisztázták a fontosabb fogalmakat, és bemutatták a turizmusbiztonság szempontjából fontos desztinációkat. Kiemelt figyelmet szenteltek (különösen Pizam) a terrorizmus és a turizmus kapcsolatára. A későbbiekben egyre szélesebb körű a turizmusbiztonság területén a publikációs tevékenység, és számos ország kutatói írtak a témában, egyre jobban tematizálták a területet (Tarlow, 2014; Boakye, 2012; Ghaderi & Som, 2012). A kutatásoknak újabb lendületet adott a turizmus még inkább tömegessé válása és a pandémia vizsgálata (Ángel, Reinoso & Rafael, 2020, Afanasiev & Afanasieva, 2021).

A sportbiztonság területével foglalkozó irodalom nagyobb számban ugyancsak a 2010-es évektől kezdve jelent meg. Ez az az időszak, amikor a sportturizmus egyre nagyobb szerepet kap. A szurkolók tömegesen mennek egy másik országba azért, hogy megtekintsenek egy sportmérkőzést. Ez viszont komoly biztonsági kockázatokat generált, amely kihívások elé állította a sportmérkőzést rendező várost és országot egyaránt (Azzi, 2017; Banks, 2020). Az

olimpia biztonságának garantálása az egyik legnehezebb feladat. A sportbiztonság e területe jól kutatott, számos cikk jelent meg a témában (Konsantaki & Wickens, 2010; McRoskey, 2010; Fussey, Coaffee & Hobbs, 2016; Brooks & Gaier, 2016; Carless, 2016; Silva, 2017; URL3). Az egyértelműen következnek a megjelent cikkekből, hogy a sportrendészetet elsősorban jogi oldalról közelítik meg a szerzők és nem a rendészet oldaláról (Anderson, 2005; Albrecht, Dow, Plecas & Das, 2014).

Mint az a fentiekből látható, a két terület külön-külön jelentős szakirodalommal rendelkezik (különösen a turizmusbiztonság), azonban a turizmusbiztonság és a sportrendészet együttesen unikális témának számít. E területen ilyen mélységben nem született még publikáció. Az olimpiák biztonságát rendészeti szempontból közelítik csak meg a szerzők. A turisztikai szakemberek pedig a turizmusbiztonság szempontjából tekintenek a kérdésre.

Sportrendészet és a turizmusbiztonság.

A sportrendészet szerepe a turizmusbiztonságban

A rend minden társadalom számára alapvető érték. A biztonság teljes körű garantálása azonban utópikus gondolat, mivel az maradéktalanul nem valósítható meg. Ennek ellenére a sportrendezvények biztosítása során a szervezőknek törekedniük kell a biztonság minél teljesebb körű megvalósítására (Tóth, 2020). A biztonságot „szolgáltatni kell”, a sportrendészetben részt vevőknek pedig az egyik legfőbb feladata a jogellenes magatartások megelőzése kell, hogy legyen (Green, 2007).

Az utóbbi években a rend és a biztonság fenntartása, illetve a sportolók biztonságérzetének megteremtése egyre nagyobb kihívás elé állítja a sportrendészetben dolgozókat. Ennek egyik oka, hogy a látvány csapat- és egyéni sportok csúcseményei tömegeseményekké váltak (például labdarúgó-mérkőzések, teniszversenyek) (Anderson, 2005). Az élsport számos rendezvénye több tízezer embert mozgat meg nemcsak a sportesemény ideje alatt, hanem a rendezvény előtt és után is. A sportrendezvények számos show-elemmel gazdagodtak, melyek ugyancsak új biztonsági követelményeket támasztanak. Napjaink sportrendészetéről azt mondhatjuk, hogy „követő üzemmódban” van. A rendkívüli események és a terrorcselekmények a biztonság definíciójának folyamatos újragondolását eredményezik, ezért rendkívül nagy felelőssége van az elméleti és a gyakorlati szakembereknek is. A sporteseményeken egyre többen jelennek meg, így a sportrendészet egyre inkább előtérbe helyeződik, mivel még nehezebb rendészeti feladattá vált a biztonság szavatolása (Dell' Aquilla, 2020).

A sportrendezvényeken és az ahhoz köthető helyszíneken az állam elsődleges feladata a közbiztonság fenntartása és annak helyreállítása (Tóth, 2021a). Ezt a feladatot az állam a rendvédelmi szervek segítségével tudja elérni. A rendvédelmi szervek mellett a sportszervezetek pedig szervezőként kötelesek megtenni minden olyan intézkedést, amely a sportrendezvényen részt vevők személyi és vagyónbiztonságának megteremtése érdekében szükséges (Tóth, 2021b).

A sportesemények megszervezése és lebonyolítása egyre sokrétűbb feladatokat ad a szervezőknek, különösen a nagyobb nemzetközi események (például olimpiai játékok, világbajnokságok). Napjainkban a biztonságos szervezés a legfontosabb követelmények közé tartozik, azonban a szervezőknek meg kell találniuk az összhangot a biztonság és szurkolók (turisták) elvárásai között, vagyis azt, hogy az egyre hosszadalmasabb biztonsági intézkedések ne vegyék el a nézők kedvét a sportesemények látogatásától (például ruházat- és csomagátvizsgálások) (Perić, Đurkin & Vitezić, 2018). A sportesemények közül a négyévente megrendezett nyári és téli olimpiai játékok azok, amelyek a legnagyobb kihívás elé állítják a sportrendészet képviselőit, mivel itt a legnagyobb a résztvevők és a nézők száma, illetve e versenyek azok, amelyek a legnagyobb területen fekszenek. Az egyes helyszínek olykor több száz kilométerre fekszenek egymástól, így a terület rendőri erővel történő biztonságos lefedését rendkívül nehéz megoldani a biztosításban részt vevő szerveknek (Azzi, 2017).

A sportrendészet „szolgáltatást nyújt”, ezért állandó fejlődésben van, hogy minél magasabb szinten tudjon szolgáltatást nyújtani. A nagy világversenyek szinte mindegyikén találkozhatunk olyan innovatív megoldásokkal, amelyek mind azt szolgálják, hogy a biztonság minél teljesebb körű legyen és minél kevesebb kellemetlenséget okozzon a sportmérkőzések megtekintőinek (URL5).

A fentiek alapján elmondhatjuk, hogy a sportrendészet és a turizmusbiztonság legszorosabban a közbiztonság területén kapcsolódik egymáshoz. A sportturizmusban napjainkban egyre többen vesznek részt, így az ő biztonságuk szavatolása egyre több feladatot ad a sportrendészetben dolgozóknak (Carvalho & Silva, 2017). Szükséges ezért a két terület alaposabb megismerése és összehangolt kutatása, illetve a jó gyakorlatok világ szinten történő elterjesztése.

A turizmusbiztonság szerepe a sportrendészetben

A turizmusbiztonság szerepe a turizmusban részt vevők számának növekedésével egyenes arányban értékelődött fel (Tarlow, 2014). Ha napjaink turizmusáról beszélünk, akkor annak elválaszthatatlan része lett a turizmusbiztonság, amely mára a turizmus tudományán belül is önálló területté nőtte ki magát, egyre

jelentősebb a szakirodalma és az összetevői is folyamatosan bővülnek. A nemzetközi szakirodalom hét összetevőjét különbözteti meg a területnek, melyek az alábbiak: közbiztonság, közlekedésbiztonság, a természeti környezet biztonsága, egészségbiztonság, műszaki biztonság, fogyasztás biztonsága, eligazodás/tájékozódás biztonsága (Mátyás, Tokodi, Vári & Tihanyi, 2021).

A tanulmánynak a témaválasztás miatt nem feladata, hogy minden egyes tényezőt, minden olimpiai helyszínen külön-külön elemezzon, mivel az akár egy önálló kutatás témája is lehetne.

A sportrendészettel legszorosabb kapcsolatban a közbiztonsági összetevő van, amely az egyik legfontosabb a turizmusbiztonság tényezői közül. Természetesen nem szerencsés dolog fontosság szerint rangsorolni az egyes tényezőket, azonban a klasszikus értelemben vett biztonság az egyik legnagyobb vonzerő, amivel egy turisztikai desztináció rendelkezhet (például egy turistát nem rabolnak ki az utcán, vagy nem lopják el az értékeit nyaraláskor).

A sportrendészet nyilvánvalóan szűkebb területre korlátozódik, mint a turizmusbiztonság, hisz a sportrendészet feladata a sportrendezvények területén és a közvetlen környékén történő közrend fenntartása és a bekövetkezett rendkívüli események kezelése (Tóth, 2021a). A kapcsolódási pont a két terület között itt keresendő, mivel a sportturisták kifejezetten egy sportesemény megtekintése miatt utaznak egy adott desztinációba. Miután egy rendezvény véget ér, a turisták elhagyják a sportlétesítményt, így a sportrendészet feladata befejeződik (Brent & Daryl, 2004). A turista ezt követően különféle szolgáltatásokat vesz igénybe (például közlekedési eszközöket használ, vásárol a boltban, ételt fogyaszt), s más típusú kockázatok veszélyeztetik a biztonságát. Innentől kezdve a rendőrség feladata a közrend és a közbiztonság fenntartása (Dell’Aquila, 2020). A fentiek alapján belátható, hogy a két terület nem nélkülözheti egymás kutatásai eredményeinek a jobb megismerését és a jövőbeni szorosabb együttműködést.

Eredmények – A biztonság fontosabb mutatószámai

Az olimpiára fordított összeg önmagában nem lehet indikátora a biztonságnak. Egyrészt azért nem, mert a biztonságot egyéb tényezők is befolyásolják (például a közbiztonság általános helyzete, szélsőséges csoportok aktivitásának mértéke), másrészt pedig a megrendezés költségei nagyban függenek egy adott ország meglévő sportinfrastruktúrájától is (Fussey, Coaffee & Hobbs, 2016). Az az ország, ahol a sportlétesítmények többsége már elkészült, az infrastruktúra rendelkezésre áll, ott nyilvánvalóan a szervezés költségei is alacsonyabb lesznek és a kevesebb összegből is több pénz fordítható a biztonságra. A szervezés

költségeivel kapcsolatban érdemes megjegyezni, hogy jelentős eltérések vannak az olimpiai költségekkel kapcsolatban. Ez részben abból adódik, hogy nem egységes a számításoknál az, hogy mely fejlesztéseket számolják az olimpiához és melyeket nem (Dell’Aquila, 2020). A biztonságra fordított költségekkel kapcsolatban is hasonló megállapításokat tehetünk. Számos ország esetében megállapítható, hogy a megadott összegek nem a teljes biztonsági kiadásokat jelentik, mivel vannak olyan költségek is, amelyeket magára vállalt például a rendőrség vagy katonaság (például az Egyesült Királyság, ahol a hírszerzés költségeit nem számolták az olimpia költségeihez).

Az olimpián részt vevő sportolók száma gyakorlatilag változatlan volt az elmúlt hat nyári olimpiai játékot nézve. Vagyis a sportolók számának növekedése nem jelent plusz biztonsági kockázatot (1. számú táblázat). Az olimpiai játékokat meglátogató hazai és külföldi turisták száma minden esetben egymillió fő felett volt, amely jelentős embertömeget és biztonsági kockázatot jelent. Ez alól kivétel a pekingi olimpia, amely 3,9 millió látogatót vonzott, többségében belföldi turistát (Ruimin & Min, 2016), illetve a tokiói olimpia, amely zárt kapus volt, így sem japán, sem pedig külföldi turisták nem vehettek részt az eseményen. A bő egymillió látogatói szám azt mutatja, hogy egy nyári olimpiai rendezvényen kb. ennyi ember tud részt venni, részben a sportpályák és a sportcsarnokok befogadóképessége következtében.

A biztosításban részt vevő személyek száma és a biztonságra fordított összeg rendkívül érzékletesen mutatja a világban tapasztalható biztonsági trendeket és a turizmusbiztonság felértékelődését. A sydney-i olimpián kevesebb, mint 10 000 rendőr és katona vett csak részt a biztosításban, a biztonságra fordított összeg pedig mindössze 0,25 milliárd dollár volt. A látszólag csekély összeg és biztonsági személy ellenére említsük meg, hogy készenlében voltak az ausztrál hadsereg páncélozott járművei és Black Hawk helikopterei, illetve az öszszes ausztrál különleges alakulat. Rajtuk kívül részt vett a biztosításban 30 000 személy a magánbiztonság területéről, illetve több ezer kormányzati tisztviselő, és más országok titkosszolgálati tisztjei és hírszerzői, továbbá az USA haditengerészetének több hajója az ország partjainál horgonyzott az olimpiai játékok ideje alatt (Head, 2000; URL8).

Az athéni olimpián több mint hétszeres volt a biztonsági erők száma, a biztonságra fordított összeg pedig több mint ötszöröse volt a 2000-as olimpiának (0,25→1,3 milliárd dollár). A jelentős emelkedés mögött nagyrészt a világpolitika változása és a terrorizmus globális megjelenése állt. A 2001. szeptember 11-i terrortámadást követően a biztonság fogalmát a világ legtöbb országában átértelmezték, ezért a világ legnagyobb sporteseményén is jelentősen növekedett a biztonság. A magasabb biztonsági költségeket másrészt az is indokolta,

hogya a görög főváros komoly közbiztonsági problémákkal küzdött (lásd robbanásos terrorcselekmények). A görög rendőrségen belül létrehozták az Olimpiai Játékok Biztonságáért Felelős Igazgatóságot is (D. A. O. A.). Annak ellenére, hogy az olimpiai játékok ideje alatt nem történt rendkívüli esemény, a biztonsági rendszer számos hiányosságára derült fény. A fentiek ellenére a játékok ideje alatt komoly kritikával illették az athéni olimpia biztonsági intézkedéseit. Egy riporternek öltözött személy egy csomagot helyezett el az egyik verseny helyszínén, amely napokon keresztül nem tűnt fel senkinek sem. Megtörtént az is, hogy egy Robert bin Laden névre kiállított beléptetőkérdőívvel sikerült egy személynek a VIP vendégek közelébe is eljutnia (Hilinger, 2010).

A biztonság szavatolása az egyik legfontosabb tényezővé lépett elő 2001 után, így a későbbi olimpiák esetében is rendkívül magas volt a biztosításban részt vevők száma. Kiemelendő Peking és Rio de Janeiro. Előbbi városban 150 000, míg Rióban 85 000 rendőr és katona vett részt a biztosításban. A pekingi olimpián a korábbi olimpiákhoz képest is hatalmas hangsúlyt helyeztek a biztonságra. Mutatja ezt az is, hogy a hatóságok az olimpiai helyszíneken és azok közelében 300 000 térfelügyelő kamerát helyeztek el, a Madárfészek (a kínai nemzeti stadion) közelébe pedig légvédelmi rakétákat telepítettek. Azok a személyek pedig, akik az olimpia ideje alatt bármilyen biztonsági kockázatról tájékoztatták a rendőrséget, 10 000 és 500 000 jüan közötti összeget kaptak (ez az összeg ötszöröse, mint amit a rendőrség korábban adott) (The Guardian, 2008; [URL15](#)). 400 000 önkéntes segítette a rendezők munkáját, amely ugyancsak egyedülálló, s az is, hogy 2001-től kezdve Peking körül 6,5 milliárd dollárt költöttek különféle biztonsági beruházásokra (The New York Times, 2008).

Az olimpia biztonságára fordított összeg kiugróan magas volt a londoni olimpián is (2,14 milliárd dollár), rendkívül alacsony volt viszont Rióban, ahol mindössze 400 millió dollárt fordítottak csak erre a területre. A londoni olimpia biztonságát növelte, hogy a város körül föld-levegő (légvédelmi) rakétákat telepítettek, a Királyi Haditengerészetnek pedig a legnagyobb hajója horgonyzott a Temze bejáratánál. A munkát 70 000 önkéntes segítette az angol fővárosban.

Azt azonban meg kell jegyezni, hogy a biztonsági kiadásoknak a nagyobb részét a technikai jellegű fejlesztések jelentik, s nem a humán jellegű bérkiadások. A relatíve alacsony biztonsági költségek ellenére is a riói olimpián számos olyan biztonságtechnikai újítás volt, amelyet itt használtak először az olimpiákon. Ilyen szerkezet volt például az Eros-B izraeli műhold, amely nyomkövetést és megfigyelést végzett. Az Interpolhoz kapcsolódó biometrikus beléptetés volt a nemzetközi repülőtereken, továbbá frekvenciablokkolót (SCE-0100-d típusú készülékek segítségével), iRobot bombaelhárító robotot és mini robotkamerát is használtak. Ennek ellenére sajnos több bűncselekmény történt az olimpia

ideje alatt, mint az azt megelőző évek azonos időszakában (a braziliai magyar nagykövetség tájékoztatása alapján).

1. számú táblázat: *Az olimpiai helyszínek biztonságával kapcsolatos adatok, illetve a látogatói és versenyzői létszámok*

Olimpia éve (helye)	Eladott jegyek száma (millió darab)	Versenyzők száma (fő)	Biztosításban részt vevő rendőrök és katonák száma	Költségvetés (biztonságra fordított összeg; md. USD)
2000 (Sydney)	6,7	10 651	4900 rendőr 4000 katona	5,026 (0,25)
2004 (Athén)	3,8	10 625	70 000 (rendőr, katona)	8,5 (1,3)
2008 (Peking)	6,5	11 028	150 000 rendőr	6,810 (1,5)
2012 (London)	8,0	11 060	13 000 rendőr 17 000 katona	14,957 (2,14)
2016 (Rio de Janeiro)	6,15	10 293	65 000 rendőr, 20 000 katona	4,557 (0,4)
2020 (2021) (Tokió)	-	11 090	21 000 rendőr	12,7 (0,8)

Forrás: Head, 2000; The New York Times, 2008; Doyle 2012; Silva, 2017; nagykövetségi válaszok (URL4).

A rendészet területén gyakori számított mutató az úgynevezett rendőrsűrűség. Ez a lakosságszám és a rendőrök számának hányadosaként számolható ki.

Egy adott olimpiai városba látogatók száma a fontos mutatók közé tartozik, azonban nem volt egyértelműen behatárolható az, hogy egy turista milyen céllal érkezett az olimpiának helyt adó városba. A többség nyilvánvalóan az olimpiai játékok megtekintése céljából érkezett, azonban bizonyára voltak olyanok is, akik más céllal érkeztek, és el is hagyták az érkezés után a várost. Ez azonban a statisztikában nem szerepel. Az olimpia városába érkezettek számánál ezért pontosabb mutató az eladott jegyek száma. Jelen kutatás során ezért az eladott jegyek száma (nézők) és a versenyzők száma alapján került számításra a rendőrsűrűség.

Az olimpiai játékok költségvetése több forrásból származik (a Nemzetközi Olimpiai Bizottság támogatása, szponzori pénzek, rendező ország), a jegyértékesítésből származó bevétel viszont a rendező országot illeti (Preuß, Holger, Kurscheidt & Markus, 2019). Ezért rendkívül fontos az, hogy minél több néző látogasson el a versenyek helyszíneire.

Az eladott jegyek száma jelen esetben csak a rendőrsűrűség számításához szükséges, az ebből származó bevétel irreleváns. Már csak azért is, mert a jegyeladásból származó bevétel nincs közvetlen kapcsolatban a költségvetéssel, különösen pedig a biztonságra fordított összeggel. A biztonságra fordított összeget előre kell megfinanszírozni a rendező országnak. (Azt azonban érdemes megemlíteni, hogy az olimpia költségvetésébe természetesen belekalkulálják a tervezett

jegybevételeket, illetve a várható nézőszám (jegyeladás) alapján határozzák meg a szükséges biztonsági kiadásokat és intézkedéseket is.)

A legkevesebb rendőrrel és katonával a sydney-i és a londoni olimpián találkozhattak a turisták, ott ugyanis 752, illetve 266 nézőre jutott csak egy rendőr/katona. A legnagyobb rendőrsűrűség Pekingben (43 fő) és Athénban volt (54 fő).

A versenyzők száma közel azonos volt mindegyik olimpián (10 000–11 000), ezért a számított érték is közel azonos eredményt hozott az eladott jegyek száma alapján számolt mutatóhoz. A legkisebb értékkel szintén az ausztrál nagyváros rendelkezik (0,8), a legmagasabbal pedig Peking (13,6). Athén mellett viszont a riói értékek is figyelemreméltók, ahol 8,3 rendőr/katona jutott egy sportolóra. Az élőerős védelem nagyságát jól érzékelteti mindkét számított mutató, azt azonban a tanulmány szerzői szükségesnek tartják megemlíteni, hogy napjainkban csökken a közvetlen rendőri jelenlét szerepe, egyre nagyobb szerepet kapnak ugyanis a műszaki biztonsági megoldások (például kamerák, szenzorok, prediktív szoftverek) (McRoskey, 2010).

A biztonsági kiadások aránya az olimpia költségvetéséből ugyancsak jól mutatja azt, hogy egyre nagyobb szerepe van a biztonságnak az olimpiai játékokon. A sydney-i olimpián a költségvetésnek az 5%-át sem érte el a biztonságra fordított összeg, míg ez a következő olimpián (Athén) már 15,29%-ra emelkedett, a legmagasabb értéket pedig Pekingben érte el, ahol a költségvetés több mint 1/5-ét fordították biztonsági kiadásokra (22,03%). Érdemes azonban azt is megjegyezni, hogy azon országok, ahol korábban kevesebb biztonsági eszköz volt (például kamerák, biztonsági kapuk, drónok), ott ezeket az olimpia miatt meg kellett vásárolni, vagyis ez jelentősen növelte a kiadásokat (Graham, 2012). A második legalacsonyabb biztonsági kiadása a tokiói olimpiának volt (6,3%), azonban a japán főváros rendkívül fejlett és jól ellátott volt már az olimpiát megelőzően is biztonsági berendezésekkel, másrészt pedig a nézők és a turisták elmaradása jelentős megtakarítást (más területen viszont veszteséget) eredményezett (Dubinsky, 2022).

A biztonságra fordított kiadás és a nézőszám hányadosa alapján lehet kiszámolni az egy nézőre jutó biztonsági kiadás összegét. A kapott értékek között nagyságrendi különbségek figyelhetők meg. Míg Londonban (267,5 USD) és Pekingben (230,8 USD) több mint 200 dollár volt az egy látogatóra jutó biztonsági kiadás összege (úgy, hogy a londoni olimpián 8, a pekingi olimpián pedig 6,5 millió jegyet értékesítettek), addig Sydney-ben az 50 dollárt sem érte el (37 USD), Rióban pedig épp, hogy meghaladta csak azt (65 USD) (2. számú táblázat).

A szerzők hangsúlyozzák azonban, hogy a fentiekben ismertetett számított mutatókat minden esetben összességében kell értékelni, s figyelembe kell venni természetesen a technikai jellegű védelmet is.

2. számú táblázat: Az olimpiai biztonságot jelző számított mutatók

Olimpia éve (helye)	Egy rendőrrre/katonára jutó nézők száma (fő)	Az egy versenyzőre jutó rendőrök és katonák száma (fő)	Az egy nézőre jutó biztonsági kiadás (USD)	A biztonsági kiadások aránya az olimpia költségvetésében (%)
2000 (Sydney)	752	0,8	37	4,97
2004 (Athén)	54	6,6	342	15,29
2008 (Peking)	43	13,6	230,8	22,03
2012 (London)	266	2,7	267,5	14,3
2016 (Rio de Janeiro)	72	8,3	65	8,78
2020 (2021) (Tokió)	–	1,89	–	6,3

Forrás: A szerzők saját számítása alapján.

A fenti értékek természetesen csak egy idealizált helyzetet feltételeznek, mivel nem történt meg az, hogy egy adott időpillanatban az összes néző, versenyző és rendőr/katona jelen lett volna.

Egy turisztikai desztinációnak az egyik legrosszabb reklám, ha a területén valamilyen bűncselekmény történik (Boakye, 2012). Egy bűncselekmény ugyanis rendkívül sok kellemetlenséget okoz a turistának, különösen akkor, ha az utazása alatt napokat kell eltölteni azzal, hogy beszerezze az ellopott úti okmányait, a rendőrségre kell mennie, vagy esetleg gyógykezelésre szorul, mert valamilyen fizikai támadás sértettjévé vált. A turisták szubjektív biztonságérzetére számos kriminológus szerint a rablás és az emberölés bűncselekmények vannak a legnagyobb hatással (URL1), ezért az olimpiát rendező városok esetében is e két bűncselekmény vizsgálata indokolt. Érdekes továbbá megvizsgálni egy adott város esetében azt is, hogy mennyire érzik magukat az emberek biztonságban, illetve mennyire félnek egy településen. Erre szolgál a bűnözési index (crime index) és a biztonsági index (safety index).

A vizsgált olimpiai városok között a rablás Rio de Janeiro városában fordul elő a legnagyobb gyakorisággal. 100 000 főre számítva ez az érték 491, míg Londonban 125,8 (2019). Ezen értékek nagyságát jól érzékelteti, hogy a rablások gyakorisága Tokióban mindössze 3,3. A brazil adat önmagában is rendkívül magas, azonban számos forrás megjegyzi, hogy igen magas a látencia is a dél-amerikai országban, vagyis ez az amúgy is magas érték a valóságban jóval magasabb lehet (Teche, et al., 2017). Az emberölés büntette közel azonos értéket mutat öt olimpiai helyszínen, a riói 30,5 ezrelékes érték viszont kiugró. A tokiói 0,2-es értékkel összevetve, több mint 150-szeres a különbség, vagyis több mint 150-szer nagyobb a valószínűsége annak, hogy emberölés áldozatává válik valaki a brazil nagyvárosban (URL13).

A crime index (bűnözési index) és a safety index (biztonsági index) egy, a kriminológiában bevett kérdésekből álló kérdéssor alapján vizsgálja a lakosság szubjektív biztonságérzetét¹ (Taylor, 2015). A bűnözési index Rio de Janeiroban (77,63), Athénban (56,2) és Londonban (53,21) a legmagasabb, a legalacsonyabb pedig Tokióban (23,51). Viszonylag alacsony a legmagasabb értékeket mutató városok közötti különbség, holott jelentős biztonsági különbségek vannak a települések között. Ez azzal magyarázható, hogy a felmérésben többnyire helyi lakosok vesznek részt, akik lakóhelyüket többnyire nem tartják kiugróan veszélyesnek, mivel kicsi az összehasonlítási alapjuk más városokkal szemben.

A biztonsági index két mutató alapján adja meg, hogy mennyire érzik a helyi lakosok biztonságban magukat. A legalacsonyabb értékkel Rio rendelkezik (22,37), míg a legbiztonságosabb – a lakosok véleménye szerint – Tokió (76,49). Meglepő Peking (66,53) és Sydney (66,34) magas értéke, különösen annak a ténynek az ismeretében, hogy mindkét város viszonylag alacsony bűncselekményi értékekkel rendelkezik (3. számú táblázat).

A táblázattal kapcsolatban meg kell említeni, hogy a két bemutatott bűncselekmény, illetve a bűnözési és biztonsági index miért nem az olimpiák évében lett megadva, hanem 2019-re és 2022-re. Ezt módszertani szempontból az indokolta, hogy a bűncselekményi értékeket, akkor lehet érdemben összevetni, ha azt azonos időszakra/évre nézzük. Másrészt említsük meg azt a tény is, hogy a kriminológiai trendek változtak az elmúlt évtizedekben (White, Perrone & Howes, 2019), amely ugyancsak indokolja azt, hogy azonos időszakra (s nem az olimpia évére) lettek megadva a bűncselekményi értékek.

1 Bűnözési index: 1. Mennyire érzi súlyosnak a bűnözés mértékét. 2. A bűnözés mértékének változása az elmúlt három évben. 3. Biztonságérzet a nappali séta során. 4. Biztonságérzet az éjszakai séta. 5. Mennyire aggódik amiatt, hogy kirabolják. 6. Mennyire aggódik amiatt, hogy ellopják az autóját (vagy az autójából tárgyakat). 7. Mennyire aggódik amiatt, hogy idegenek támadják meg. 8. Mennyire aggódik amiatt, hogy bárki inzultálja az utcán vagy bármely más nyilvános helyen. 9. Mennyire aggódik amiatt, hogy bórszíne, származása, neme vagy vallása miatt fizikai támadás éri. 10. Kábítószer-használat, -kereskedelem. 11. Milyen mértékű a vagyon elleni bűncselekmények problémája? 12. Milyen mértékű az erőszakos bűncselekmények problémája?
Biztonsági index: Biztonságérzet egyedül, napközben az utcán sétálva. Biztonságérzet egyedül, éjszaka az utcán sétálva.

3. számú táblázat: Az olimpiai helyszínek kiemelt bűncselekményei, bűnözési indexe és biztonsági indexe (100 000 fő)

Olimpia éve (helye)	Rablás (2019)	Emberölés (2019)	Bűnözési index (2022)	Biztonsági index (2022)
2000 (Sydney)	50,0	0,8	33,66	66,34
2004 (Athén)	36,7	0,7	56,2	43,86
2008 (Peking)	18,4	0,6	33,47	66,53
2012 (London)	125,8	1,2	53,21	46,78
2016 (Rio de Janeiro)	491,0	30,5	77,63	22,37
2020 (2021) (Tokió)	3,3	0,2	23,51	76,49

Forrás: URL14.

Olimpiai helyszínek Sydney-től Tokióig

Mint az a 4. számú táblázatból látható, a hat legutóbbi nyári olimpiai játékok mindegyikének helyszínén, az olimpiát megelőzően és azt követően is voltak olyan magányos vagy csoportos terrortámadások, melyek akár a játékok ideje alatt is megtörténhettek volna. Ezek kivédése vagy előrejelzése meglehetősen nehéz. A táblázat városonként csak öt-öt eseményt említ, mindegyik városban azonban ennél jóval több hasonló jellegű bűncselekmény történt, s természetesen a korábbi helyszínek (Sydney előtt) mindegyikén történtek már terrorcselekmények (URL7). A terrorcselekmények többsége a szélsőséges iszlám szervezetekhez köthető, azonban a legtöbb nagyvárosban jelen vannak a magányos elkövetők is, akiknek a kiszűrése még nehezebb, mint a terroristáké. E személyek többnyire nem tagjai szélsőséges szervezeteknek vagy radikális vallási csoportoknak, egyesek pedig a társadalomba jól beilleszkedett, átlagon felüli intelligenciával rendelkező személyek (Böröcz, 2015).² Nagyon kevés olyan nagyváros van, ahol az elmúlt évtizedekben ne történt volna terrorcselekménynek minősülő esemény. A nagyvárosi környezet és az életforma azonban mindenhol segíti az anonimitást és a sikeres elkövetést. Minél nagyobb egy város, annál könnyebb célpontnak számít, ezért a támadást sehol sem lehet kizárni (Horváth, 2006).

Az olimpiai helyszíneken (és a világ egyéb országaiban egyaránt) az elmúlt két évtized nagyobb médiavisszhangot kapó bűncselekményei alapján láthatjuk, hogy jelentős százalékban követtek el terrorcselekményeket a radikális

2 A magányos elkövetőket az alábbi csoportokra lehet sorolni: 1. egyszemélyes terrorsejtek, 2. egyedi ideológiájú magányos elkövetők, 3. kóros elmeállapotú magányos elkövetők, 4. iskolai lövöldözők.

iszlám kötődésű szervezetek és személyek (például Sydney, London, Madrid, Párizs). Az aktivitásuk az elmúlt 4–5 évben csökkent, azonban a nemzetközi politikai helyzet változásával ez a kedvező trend könnyen megváltozhat. Nagy számban vannak jelen a magányos elkövetők („magányos örültek”), akiknek a motivációja rendkívül szerteágazó, többen közülük alkohol-, kábítószer- és egyéb mentális problémával küzdenek. A szélsőbaloldali és anarchista csoportok ugyancsak létező veszélyt jelentenek, melyet mutatnak például a Görögországban elkövetett merényletek is (4. számú táblázat). Az Európai Terrorizmusellenes Központ (European Counter Terrorism Centre) igazgatója, Manuel Navarrete szerint 2019-ben a baloldali szervezetek által elkövetett terrorcselekmények nagyobb számban történtek, mint a dzsihadista indíttatású cselekmények (Banks, 2020).

Az olimpia ideje alatt elkövetett bűncselekményekkel kapcsolatban pontos statisztikai adat az adatbázisokban nem állt rendelkezésre, a megkeresett rendőri és statisztikai hivatalok pedig nem adtak választ. Azzal kapcsolatban, hogy sportoló lett-e bűncselekmény áldozata és hány turista vált sértetté az olimpiai játékok ideje alatt, csupán a napilapok alapján lehetett tájékozódni. Az alábbiakban megvizsgáljuk, hogy az egyes olimpiai helyszíneken, mennyire volt sikeres az olimpia lebonyolítása a turizmus- és sportbiztonság szempontjából.

Sydney

A Sydneyben rendezett olimpia megfelelt a várakozásoknak, semmilyen rendkívüli esemény nem zavarta meg a játékokat. A nagyváros a bűncselekmények gyakoriságának tekintetében békésnek tekinthető, az iszlamista gyökerű terrorcselekmények főként a 2010-es évektől kezdve sűrűsödtek meg az ausztrál nagyvárosban (Harris & Hogan, 2012), az olimpia idején nem követtek el súlyosabb bűncselekményt sem sportolók, sem a turisták sérelmére.

Athén

Az újkori olimpiák első helyszínén 2004-ben ismét nyári olimpiát rendeztek. Az eszmeiség és a történelmi gyökerek megkövetelték azt, hogy ismét a görög főváros legyen a nyári olimpiai játékok házigazdája, azonban a helyszín számos biztonsági kockázatot rejtett. Nógrádi György biztonságpolitikai szakértő a „védtetlen városként” utalt Athénra, mivel az ország földrajzi fekvése következtében rendkívül nagy volt a biztonsági kockázata a játékoknak. Mutatja ezt az is, hogy a görög kormányzat a NATO segítségét is kérte egy esetleges kémiai és biológiai támadás következtében, de ugyancsak az Észak-Atlanti

Szövetség volt az, ami a görög légteret ellenőrizte, illetve a parti területek ellenőrzésébe is besegített. Görögországban évtizedek óta nagy számban vannak jelen terrorszervezetek, amelyek nagy aktivitást mutattak az olimpia megrendezésének idején is ([URL25](#)). A bizonytalan helyzetet jól mutatja, hogy a NOB az olimpiák közül elsőként az athéni játékokra kötött biztosítást, de az is intő jel volt, hogy az olimpia előtt száz nappal három bomba robbant a görög fővárosban ([URL26](#)). Nem kirívóan, de európai összehasonlításban magasabb több olyan deliktumnak is a százezer főre eső aránya, amelyek jelentősen rontják a lakosság és a turisták szubjektív biztonságérzetét egyaránt (például zseblopás, rablás, csalás túlszámlázás). Ugyancsak a kockázati tényezők között szerepelt – mely az egészségbiztonság témakörébe tartozik – a levegőszennyezettség, amely Athén esetében komoly problémákat okozott és jelenleg is okoz (magas az ózon és egyéb szennyezőanyagok koncentrációja). A fentiek ellenére rendkívüli esemény nem következett be Athénban, az olimpiát a görögök sikeresen megszervezték.

Peking

A pekingi olimpiával kapcsolatban ugyancsak sok aggály merült fel már a megrendezés előtt is. A politikai természetű kérdésekkel jelen tanulmány szerzői nem kívánnak foglalkozni, azt viszont érdemes megemlíteni, hogy az újgurok politikai célzatú terrorcselekményeire lehetett számítani, amelyet számos biztonságpolitikus reális veszélynek tartott ([Szyszlak, 2021](#)). A levegőszennyezettség ugyancsak problémaként jelentkezett, amely jóval súlyosabb volt, mint a görög fővárosban négy esztendővel azelőtt. A levegőminőség javítása céljából a Peking környéki gyárakat és erőműveket leállították, a gépjárműforgalmat pedig korlátozták a városban. A kínai rendfenntartó erők különös figyelmet szenteltek a biztonság fenntartására, aminek eredményeképp a kínai források szerint az olimpia ideje alatt csökkent a városban a bűncselekmények száma. Nyolc év átlagában – az évnek ebben az időszakában – 2008-ban követték el a legkevesebb bűncselekményt Pekingben. A turisták szubjektív biztonságérzetét leginkább befolyásoló deliktumok közül a lopás, a rablás és az emberölések száma is csökkent. Az olimpia ideje alatt 482 személy (közülük 40 külföldi) követett el vagyon elleni bűncselekményt. A híradások szerint az olimpiához kapcsolódó helyszíneken (például stadionok, szállodák, médiaközpontok) nem követtek el egyetlen bűncselekményt sem. Egy turisták által gyakran látogatott helyen egy kínai férfi viszont késsel megtámadta az amerikai röplabda válogatott szövetségi kapitányának apósát, aki belehalt a sérüléseibe ([URL17](#); [URL27](#)).

London

A londoni olimpia békés körülmények között zajlott le, viszont a 2012-es olimpia helyszínének kihirdetését követő napon (2005. július 7.) négy robbantásból álló terrortámadás rázta meg a brit fővárost, melyre sokan tekintettek úgy, mint egy terrorszervezet nemtetszésének kinyilvánítására a NOB döntése ellen. Ezzel azt kívánták kifejezni, hogy akár egy nemzetközi sporteseményt is képesek megbénítani (Bartkó, 2011), erre azonban nem került sor. A londoni olimpia minden jelentősebb rendkívüli esemény nélkül zajlott le.

Az olimpiát megelőző időszakban napi 1700 ember esett áldozatul a főként Romániából, Litvániából és Dél-Amerikából származó zsebtolvajoknak (Doyle, 2012), ezért a rendőrség tartott a zsebtolvajok aktivizálódásától az olimpia ideje alatt, azonban ez nem következett be. A londoni olimpiai és paralimpiai játékok ideje alatt a bűncselekmények 6%-os csökkenése volt regisztrálható az előző évi időszakhoz képest (Rickman, 2012; [URL12](#)). Összesen száz személyt vettek őrizetbe, köztük egy tizenévest, terrorizmus gyanúja miatt (Hopkins, 2012; [URL10](#)).

Rio de Janeiro

Rio de Janeiro rendkívül merész választás volt a Nemzetközi Olimpiai Bizottság részéről, mivel a világ egyik legkevésbé biztonságos országának ítélték 2009-ben az olimpia rendezésének jogát.³ Az országban nincs jelentős terrorszervezet, az iszlám alapú terrorizmus pedig szinte ismeretlen⁴, viszont jelentős a helyi drokartellek és a rivális bandák egymás közötti leszámolásos jellegű tevékenység, illetve a rendőrség és a bandák közötti fegyveres cselekmények, amelyekben gyakran halnak meg civil áldozatok is. A riói olimpia veszélyeit a megnyitó előtti évben két nagy csoportba lehetett sorolni: 1. közbiztonság, 2. egészségügyi kockázat. A szervezők ígérete ellenére azonban Rio de Janeiro nem lett az olimpia idejére sokkal biztonságosabb, számos turistát, versenyzőt és sportvezetőt ért támadás. A játékok kezdete előtt kb. egy évvel egy újabb egészségügyi kockázat jelent meg, a Zika-vírus, amely miatt felmerült az olimpia

3 Az utcai rablások száma a 2015. január-októberi 70 582 db-ról 2016. január-októberre 104 302 db-ra emelkedett. Ugyanezen időintervallumban az emberölések száma 3478-ról 4111-re nőtt ([URL2](#); Carless, 2016).

4 A csekély fenyegetettség ellenére két héttel az olimpiát megelőzően tíz főt vettek őrizetbe terrorcselekmény előkészülete miatt, akik a hírszerzés adatai szerint merényletet kívántak az olimpia idején végrehajtani, s kapcsolatba akartak lépni az Iszlám Állammal (BBC, 2016; [URL18](#)).

elhalasztása is.⁵ Eduardo Paes, Rio de Janeiro polgármestere az olimpia utáni sajtótájékoztatóján úgy nyilatkozott, hogy az olimpia alatt senki sem fertőződött meg Zika-vírussal (McRoskey, 2010).

Az olimpia ideje alatt 17 255 darab bűncselekmény történt Rio de Janeiroban, amely magasabb érték, mint az előző év azonos időszakában volt (Magyarország braziliai nagykövetségének tájékoztatása alapján). A napi híradásokban is rendszeren olvasható volt, hogy több sportoló és számos turista vált bűncselekmény áldozatává (még az olimpiai faluban is történtek lopások), sőt még Felipe Seixast, az olimpia biztonsági főnökét is kirabolták a megnyitó ünnepség után (Brooks & Gaier, 2016).⁶ A brazil biztonsági erők tehát nem tudták megoldani az ígért biztonságos olimpiát, holott közel kétszer annyi volt a biztonsági erők létszáma, mint a londoni olimpián.

Tokió

A tokiói olimpia rendhagyó volt a tekintetben, hogy a sportesemények a nézők nélkül kerültek megrendezésre. Az olimpiát egy újfajta kockázat árnyékolta be, a COVID-19 vírus, amely miatt egy évvel el is kellett halasztani az játékokat. Az olimpia tizenhét napja alatt rendkívüli esemény nem történt. A tokiói olimpia zárt kapus volt, még a helyiek sem lehettek jelen a sporteseményeken. Az olimpia alatt bűncselekmények elkövetésével kapcsolatban nem merült fel adat, azonban mint az a 4. számú táblázat alapján is látható, a nem ideológiai alapú elkövetők számos alkalommal brutális tetteket hajtottak végre a szigetországban.

A szigetországot is elkerülték a fizikai jellegű támadások, azonban a kibertámadások soha nem látott mértéket öltöttek. Az olimpia ideje alatt 450 millió kibertámadást intéztek a számítógépes rendszerek ellen, amely két és félszer több mint amit a londoni olimpián 2012-ben regisztráltak (Greig, 2021; [URL6](#)). Ez mindenképp mutatja azt, hogy az elkövetkező olimpiákon jóval nagyobb hangsúlyt kell fektetni az informatikai rendszerek védelmére.

A 4. táblázatból látható, hogy az összes olimpiai helyszínen voltak korábban olyan cselekmények, melyek a közbiztonságot veszélyeztették. Sajnos e

5 A brazil egészségügyi szervek 2015 augusztusában bejelentették, hogy az ország keleti partvidékén Zika járvány van ([URL19](#)). A fertőzést terjesztő szúnyog megfékezésében több mint félmillió katona és állami alkalmazott vett részt, részben sikerrel. 2016-ban a Dengue-vírussal fertőzöttek száma ugyancsak jelentősen emelkedett, amely szintén aggodalomra adott okot (2016: 74 000 új eset, amely 50%-os emelkedés az előző évi értékekhez képest). Egyes vizes sportok esetében (például hosszútávúszás, vitorlás, szörf) a Guanabara-öbölben, a nyíltvíz okozott problémát, ugyanis a víz szennyezett volt (például rotavírus, emberi ürülék, antibiotikumnak ellenálló baktérium).

6 Bűncselekmény áldozatává vált Tiago Brandao Rodrigues portugál oktatási miniszter is, aki az óceán partján sétálva vált rablás sértettjévé, akárcsak Dusko Pijetlovic szerb vízilabdázó és Ryan Lochte, hat-szoros olimpiai bajnok amerikai úszó is (Brooks & Gaier, 2016).

cselekmények döntő többsége halálos áldozatokat is követelt. Egyik esemény sem az olimpia ideje alatt történt, azonban a potenciális veszély jelen volt mind-egyik nyári olimpiai játék helyszínén. A 4. számú táblázattal azt kívánják a szerzők érzékeltetni, hogy a nyári olimpiai játékok helyszínei magukban hordozták a terrorcselekmények elkövetésének lehetőségét.

4. számú táblázat: Kiemelt bűncselekmények és olimpiai helyszínek

Sydney	2014. 12. 15. Egy muzulmán férfi 17 embert ejtett túsul egy kávézóban (3 halott)	2015. 10. 02. Egy 22 éves iszlamista segítségével, egy 15 éves fiú meggyilkolt egy rendőrtisztviselőt.	2016. 07. 13. Egy férfi a rendőrség földalatti parkolójába hajtott a gázpalackokkal megrakott autójával.	2016. 11. 03. Két iszlamista férfit vettek őrizetbe terrorizmus gyanújával	2019. 08. 13. Egy iszlamista férfi több embert késsel sebesített meg.
Athén	2004. 05. 03. Pokolgépet robbantottak az athéni rendőrség központjánál.	2009. 12. 27. Pokolgép robbant Athén belvárosában (elkövető: szélső baloldali csoport)	2018. 12. 17. Egy katedrális előtt robbant pokolgép, 1 rendőr sérült meg (elkövető: szélső-baloldali vagy anarchista csoport)	2021. 09. 07. Egy drogfüggő férfi 4 embert sebesített meg késsel.	2021. 07. 07. Egy drogfüggő férfi késsel 4 embert sebesített meg.
Peking	2008. 08. 08. Egy kínai férfi késsel megtámadott 2 amerikai turistát és az idegenvezetőjüket (1 halott).	2013. 07. 17. Egy bevásárlóközpont közelében egy férfi egy amerikai turistát és egy kínai nőt késett halálra.	2013. 07. 21. Egy férfi késsel 4 embert sebesített meg egy pekingi áruházban.	2013. 10. 28. Újgurok egy autóval gyalogosokat sodortak el 500 méter hosszan (6 halott, ebből 2 fő turista, 40 sérült).	2018. 07. 26. Az amerikai nagykövetségnél házi készítésű bomba robbant (1 sérült).
London	2005. 07. 07. Brit állampolgárságú muzulmán férfiak egy robbantással 56 embert öltek meg, 700 pedig megsérült.	2017. 06. 03. Az Iszlám Államhoz köthető elkövetők egy kisteherautóval a járókelők közé hajtottak, majd több embert megkéseltek (8 halott, 48 sérült).	2017. 09. 15. A londoni metróban egy műanyag vödörbe rejtett bomba robbant (29 sérült)	2019. 11. 29. A belvárosban egy iszlám háterű késes támadó 2 embert megölt, hármat megsebesített.	2020. 02. 02. Egy Iszlám Államhoz köthető személy késett meg 3 személyt, az elkövetőt lelőtték.
Rio de Janeiro	2005. 11. 29. Egy drogkereskedő banda felgyújtott egy menetrend szerint közlekedő buszjáratot (15 halott)	2013. 10. 30. Joao Rodrigo exfocistát elrabolták, majd a fejét levágták.	2015. 10. 07. Egy banda meggyilkolt egy házaspárt, akiket véletlenül a Caramujo favella területére vezetett a GPS.	2018. 13. 16. Marielle Franco politikusnőt és sofőrjét autójában ölték meg fejre célzott lövésekkel.	2021. 05. 06. Lövöldözés a rendőrség és a drogkereskedők közötti (legalább 25 halott).
Tokió	1995. 03. 20. Az Aum Sinrikyo szekta tagjai a metrószerevényekben gáztámadást hajtottak végre (12 halott, 1050 sérült)	2008. 06. 08. Egy fiatal férfi teherautóval hajtott a zeb-rán átkelő emberekbe (3 halott), majd 4 főt halálra késett (összesen 10 sérült)	2019. 01. 01. Gyalogosok közé hajtott egy autós (1 fő meghalt, 9 fő megsérült)	2021. 08. 06. Egy férfi a tokiói vonaton tíz embert megkéselt	2021. 10. 31. Sóval és késsel támadt egy férfi a tokiói metró utasaira (10 fő megsérült)

Forrás: Horváth, 2006; [The New York Times, 2008](#); Scott & Shanahan, 2014; The Guardian, 2019; ABC, 2016; [\(URL20\)](#); Counter Extremism Project, 2021; [\(URL21\)](#); BBC, 2019; [\(URL22\)](#); Aljazeera, 2021; [\(URL23\)](#); The New York Times, 2019; Berger, 2021; The Week, 2019; [\(URL24\)](#).

Következtetések

A fentiek alapján jogos kérdésként fogalmazható meg az, hogy lehet-e a turizmusbiztonság és a sportrendészet szempontjából biztonságos olimpiát rendezni. Illúzió-e a biztonságos olimpia? A kérdésre a választ a két tudományterület, a sportrendészet és a turizmusbiztonság aspektusából érdemes megközelíteni. Az eddigi nyári olimpiai helyszíneket megvizsgálva (Athéntól Tokióig) láthatjuk, hogy sportolók ellen konkrét támadás (fizikai erőszak) olimpiai sportkomplexumban 1972-ben, Münchenben fordult csak elő ([URL16](#)). A Fekete Szeptember nevű palesztin szervezet izraeli sportolókat ejtett túszul a müncheni olimpiai faluban, melynek során 11 izraeli sportoló, öt terrorista és egy német rendőr hunyt el. Mai szemmel nézve rendkívül banális módon történt a támadás. A palesztin terroristák nyolc tagja átmászott az olimpiai falu kerítésén és túszul ejtette az izraeli sportolókat. Ez a mai védelmi rendszerek ismeretében elképzelhetetlen lenne. A müncheni olimpia volt tehát az az olimpia, amikor legelőször olyan rendkívüli esemény történt, amely feltárta az olimpiai játékok sportbiztonsági hiányosságait és jelentős turizmusbiztonsági kockázatot is eredményezett, annak ellenére, hogy ekkor turisták nem sérültek meg. Ezt az olimpiát nem számolva sportolókat, védett létesítményben nem ért támadás, és az egyre szigorúbb biztonsági előírásoknak köszönhetően valószínűleg a közeljövőben sem fog. A védett létesítményeken kívül viszont még a fokozott rendőri jelenlét ellenére is bekövetkezhet támadás. Vagyis a turisták áldozattá válhatnak az olimpiai létesítményeken kívül is (Peking, 2008), s természetesen a sportolók is, amennyiben elhagyják a védett létesítményeket. A turizmusbiztonság szempontjából tehát az mondhatjuk, hogy nem lehetséges minden szempontból biztonságos olimpiát szervezni ([URL28](#)).

A megfogalmazott hipotézis helytálló volt, bizonyítást nyert ugyanis az, hogy egy olimpiai játék biztonságos lebonyolítása nem kizárólag a biztonsági erők létszámától és a biztonságra fordított összegtől függ.

Három olimpia esetében jelenthetjük ki azt, hogy – a többi olimpiához képest – jelentős volt a biztonságra fordított összeg (Athén, Peking, London). Ezek az olimpiai játékokon viszont nem történt rendkívüli esemény, és arról sincs statisztikai adat, hogy jelentősen emelkedett volna bármelyik bűncselekmény száma. Ugyancsak három olimpia esetében jelenthetjük ki azt (Sydney, Rio de Janeiro, Tokió), hogy relatíve kevés összeget fordítottak a biztonsági kiadásokra. A sydney-i olimpián nem történt rendkívüli esemény, Tokióban pedig nézők nélkül rendezték a versenyeket. A riói olimpia esetében tudjuk csak azt megállapítani, hogy alacsony volt a biztonságra fordított összeg és magas volt a bűncselekmények száma is. A brazil város esetében viszont eleve magas

bűncselekményi értékek voltak. Azt pedig nem tudjuk, hogy mi lett volna, ha a 0,4 millió dollárnak a többszörösét fordították volna biztonsági kiadásra. A jelentős számú élőerős védelem ugyancsak nem garantálja azt, hogy alacsony legyen a bűncselekmények száma az olimpiai játékok alatt (például Rio de Janeiro). A fentiek alapján kijelenthetjük, hogy alacsony biztonsági költségvetéssel és kis számú élőerős védelemmel is lehet biztonságos olimpiát szervezni (Sydney). Attól pedig, hogy nagy létszámú élőerős védelem van nem biztos, hogy biztonságos lesz az olimpia (Rio de Janeiro).

A mai biztonságtechnikai eljárásokkal gyakorlatilag 100%-ban megakadályozható az, hogy védett objektumba juthasson be egy terrorcselekményt elkövető személy. A sportlétesítményeken kívül a biztonságra fordított összeg inkább csak csökkenti a lehetőségét annak, hogy bűncselekményt kövessenek el. Elsősorban egy ország közbiztonságának általános helyzete és politikai berendezkedése az a tényező, amely a védett objektumokon kívül lévő területek biztonságát szavatolja. Példaként hozhatjuk fel Rio de Janeiro városát, ahol a korábbi olimpiai helyszínekhez képest jóval többen vettek részt a rendfenntartásban és a biztosításban, ennek ellenére a szervezők nem tudták teljesíteni a biztonságra vonatkozó vállalt kötelezettségeket.

Nyilvánvaló, hogy egy város sportlétesítményeken kívüli területét egy sportrendezvény idejére fokozott biztonsági ellenőrzés alá lehet vonni, azonban rendőri erővel nem lehetséges minden típusú bűncselekményt megelőzni. Ezt mutatják azok a statisztikák is, amelyek a terrortámadások célpontjait vizsgálják. A közlekedési eszközök tipikusan azok a területek, melyek rendőri erővel történő lefedése gyakorlatilag lehetetlen (1991 és 2001 között a terrortámadások 42%-át autóbusz és vasúti jármű ellen követték el; Howit & Makler, 2005).

Cáfolhatjuk tehát azokat az álláspontokat, melyek azt feltételezik, hogy egy olimpiai játék biztonsága nagyrészt attól függ, hogy mekkora összeget fordítanak a biztonsági kiadásokra (Fussey, Coaffee & Hobbs, 2016). Nem nyert megerősítést az az állítás sem – melyet például Zimbalist (2020) állít –, hogy az élőerős védelemmel jelentősen növelhető az olimpiai játékok biztonsága.

A szerzők álláspontja szerint a kutatás újszerű abban a tekintetben, hogy az olimpiák biztonságát a turizmusbiztonság szemszögéből vizsgálta. A tanulmány kriminálstatisztikai és gazdasági adatok segítségével elemezte az egyes olimpiai helyszíneket, s fogalmazott meg észrevételeket. A kutatási eredmények alapján megállapíthatjuk, hogy napjainkban nem a nagyszámú rendőri, katonai és magánbiztonsági erők jelentik a legnagyobb védelmet egy sporteseményen. Nyilvánvaló, hogy az élőerős védelem hozzájárul a biztonsághoz és a turisták szubjektív biztonságérzetének javításához, azonban egy sporteseménynek helyt adó településen a biztonság elsősorban a város általános közbiztonsági helyzetétől

függ. A jövőt pedig az okos eszközök alkalmazása jelenti (például megelőző rendészet, szenzorok, kamerák, robotok).

Megállapíthatjuk, hogy a mai modern biztonsági eszközökkel az olimpiai létesítményekben meg lehet akadályozni azt, hogy jelentősebb támadás érje az ott lévőket. A létesítmények közvetlen közelében a fokozott élőerős rendőri jelenlét, a karakterfelismerő kamerák, a prediktív szoftverek és egyéb biztonságtechnikai eszközöknek köszönhetően ugyancsak nagy százalékkal megakadályozhatók a nagyobb támadások. A terrorszervezetekhez köthető öngyilkos merénylők, illetve a magányos örült elkövetők hatástalanítása viszont a létesítmények közelében már nem minden esetben oldható meg. Sőt, a legtöbb biztonságpolitikai szakértő véleménye szerint az öngyilkos merénylők ellen lehetetlen védekezni, mivel áldozatvállalásukkal még a legkorszerűbb biztonsági rendszerek hatékonyságát is jelentősen csökkentik (Horváth, 2006).

A versenyek helyszínétől távolabb lévő szórakozóhelyek, szállodák és egyéb turisztikai desztinációk az olimpiai játékok ideje alatt ugyancsak jobban le vannak fedve rendőri erővel, azonban a fent említett elkövetői körök cselekményeit rendkívül nehéz előre jelezni, mivel az észszerűtlen döntéseket, a valószínűsíthetetlen kriminális magatartásokat még a megelőző (prediktív) szoftverek sem képesek előre jelezni.

Az eddigi nyári (és téli) olimpiai játékok esetében kijelenthetjük, hogy a nagyobb terrorcselekmények, öngyilkos merényletek és egyéb cselekmények elkerülték az olimpiákat (a müncheni és az atlantai olimpiát kivéve⁷). A szerzők álláspontja szerint egy olimpia közvetlen közelében rendkívül kockázatos bármilyen jellegű jogsértés elkövetése, így a lebukás kockázatát mérlegelve nem itt követnek el előre megtervezett bűncselekményeket a különféle bűnelkövetői csoportok. Az eddigi adatok alapján a következő olimpiákon sem nagy a közvetlen fizikai támadásnak az esélye. Elsősorban az informatikai rendszerek elleni támadás az, amely nagyobb valószínűséggel problémát okozhat.

A szerzők több esetben szembesültek azzal, hogy a pontos kriminálstatisztikai adatok beszerzése nem volt lehetséges. Ennek hiányában egyes, a biztonsággal kapcsolatos számítások nem voltak elvégezhetőek. A megkeresett rendőri szervezetek vagy arra hivatkoztak, hogy nem küldhetik meg (jogsabályi okok miatt) vagy a kérdéses időintervallumra nem tudják leszűrni az adatokat.

A téma magában hordozza a terület további kutatásának a lehetőségeit. Mint azt a fentiekben is említettük, nagyobb időintervallumot nem érdemes kutatni, mivel a biztonsággal kapcsolatos vélekedés (felfogás) és a technikai lehetőségek

7 Eric Robert Rudolph csőbombát robbantott az Olimpiai Parkban, ahol 111 ember megsebesült, egy fő pedig elhalálozott.

mások voltak a 2000 előtt megrendezett olimpiák esetében, mint az az utáni olimpiai játékoknál. A kutatás további folytatásának lehetőségét elsősorban a téli olimpiai játékok vizsgálatában látják a szerzők (2002: Salt Lake City – 2022: Peking). A nyári és a téli olimpiai játékok összehasonlítása a turizmusbiztonság és a sportrendészet esetében számos kutatási kérdést vet fel.

Felhasznált irodalom

- Afanasiev, E. O. & Afanasieva, V. A. (2021). *Tourism Industry in Russia and Global Covid-19 Pandemic: Threats, Counteractions, Trends*. Anais Brasileiros de Estudos Turísticos. <https://doi.org/10.34019/2238-2925.2021.v11.33306>
- Albrecht, J., Dow, C. M., Plecas, D. & Das, K. D. (Eds) (2014). *Policing major events. International Police Executive Symposium Co-Publication*. CRC-Press. <https://doi.org/10.1201/b17692>
- Anderson, J. (2005). Policing the sports field: the role of the criminal law. *International Sports Law Review*, 5(2), 25–31.
- Ángel, F., Reinoso, G. N. & Rafael, V. (2020). Participatory diagnosis of the tourism sector in managing the crisis caused by the pandemic (COVID-19). *Revista interamericana de ambiente y turismo*, 16(1), 66–78. <https://doi.org/10.4067/s0718-235x2020000100066>
- Azzi, F. V. (2017). Security for Show? The Militarisation of Public Space in Light of the 2016 Rio Olympic Games. *Contexto Internacional*, 39(3), 589–607. <https://doi.org/10.1590/s0102-8529.2017390300007>
- Banks, M. (2020). *Europol voices concern over ‘worrying’ rise in violence and propaganda by right-wing extremists*.
- Bartkó R. (2011). *A terrorizmus elleni küzdelem kriminálpolitikai kérdései*. Universitas–Győr Nonprofit Kft.
- Becker, D. J. (2020). National Security Law in the Post-9-11 World: A Survey of Recent Legal Materials. *Denver Journal of International Law & Policy*, 31(4), 629–636.
- Boakye, K. A. (2012). Tourists’ views on safety and vulnerability. A study of some selected towns in Ghana. *Tourism Management*, 33(2), 327–333. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2011.03.013>
- Böröcz M. (2015). Az új típusú terrorista: a magányos elkövető. *Belügyi Szemle*, 63(7-8), 152–165. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2015.7-8.9>
- Brent, W. R. & Daryl, A. (Eds.) (2004). *Sport Tourism. Interrelationships, Impacts and Issues*. Channel View Publications. <https://doi.org/10.21832/9781873150672>
- Brooks, B. & Víga Gaier, R. (2016). *Security concerns dog Games as Portugal minister robbed*.
- Dell’Aquila, P. (2020). Olympic Games as Mega-Sport Events: Some Social-Historical Reflections on Recent Summer Olympic Games. *Italian Sociological Review*, 10(2), 271–289.
- Dubinsky, Y. (2022). *The Olympic Games, nation branding, and public diplomacy in a post-pandemic world: Reflections on Tokyo 2020 and beyond*. Place Branding and Public Diplomacy. <https://doi.org/10.1057/s41254-021-00255-x>

- Fussey, P., Coaffee, J. & Hobbs, D. (2016). *Securing and Sustaining the Olympic City. Reconfiguring London for 2012 and Beyond*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315608044>
- Ghaderi, Z., Mat Som, A. P. & Henderson, J. C. (2012). Tourism crises and island destinations: Experiences in Penang, Malaysia. *Tourism Management Perspectives*, 2-3, 79–84. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2012.03.006>
- Graham, S. (2012). Olympics 2012 Security. *City*, 16(4), 446–451. <https://doi.org/10.1080/13604813.2012.696900>
- Green, M. (2007). Olympic glory or grassroots development? Sport policy priorities in Australia, Canada and the United Kingdom, 1960 – 2006. *The International Journal of the History of Sport*, 24(7), 921–953. <https://doi.org/10.1080/09523360701311810>
- Hall, M., Dallen, J. T. & Duval, D. T. (2004). Security and Tourism. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 15(2-3), 1–18. https://doi.org/10.1300/J073v15n02_01
- Harris-Hogan, S. (2012). Anatomy of a terrorist cell: a study of the network uncovered in Sydney in 2005. *Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression*, 5(2), 137–154. <https://doi.org/10.1080/19434472.2012.727096>
- Head, M. (2000). Olympic security: police and military plans for the Sydney Olympics. *AltLawJl*, 25(3), 131–136. <https://doi.org/10.1177/1037969X0002500307>
- Horváth A. (2006). Terrorfenyegetettség: célpontok, nagyvárosok közlekedés. *Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények*, 10(3), 136–152.
- Konstantaki, M. & Wickens, E. (2010). Residents' Perceptions of Environmental and Security Issues at the 2012 London Olympic Games. *Journal of Sport & Tourism*, 15(4), 337–357. <https://doi.org/10.1080/14775085.2010.533921>
- Mansfeld, Y. & Pizam, A. (2006). *Tourism, security and safety*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780080458335>
- Mátyás, Sz., Tokodi, P., Vári, V. & Tihanyi, M. (2021). Investigation of Certain Components of Tourism Safety in the Visegrád Countries. *Internal Security*, 13(1), 89–97. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0015.2902>
- McRoskey, S. (2010). Security and the Olympic Games: Making Rio an Example. *Yale Journal of International Affairs*, 5(2), Spring/summer. <https://www.yalejournal.org/publications/security-and-the-olympic-games-making-rio-an-example>
- New York Times (2008). *China Orders Highest Alert for Olympics*. <https://www.nytimes.com/2008/08/04/sports/olympics/04china.html>
- Perić, M., Đurkin, J. & Vitezić, V. (2018). Active event sport tourism experience: the role of the natural environment, safety and security in event business models. *International Journal of Sustainable Development and Planning*, 13(5), 758–772. <https://doi.org/10.2495/SDP-V13-N5-758-772>
- Preuß, H. & Kurscheidt, M. (2019). *Cost and Revenue Overruns of the Olympic Games 2000–2018*. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-658-24996-0>
- Ruimin, L. & Min, G. (2016). Effects of odd–even traffic restriction on travel speed and traffic volume: Evidence from Beijing Olympic Games. *Journal of traffic and transportation engineering*, 4, 71–81. <https://doi.org/10.1016/j.jtte.2016.01.002>

- Silva, C. C. (2017). *AC e. Sport Tourism, Terrorism & Psychoanalysis: A Reflection on Contemporary Events from Heysel Park to the 2016 Olympics*. <https://comum.rcaap.pt/bitstream/10400.26/18346/1/2017.01.001.pdf>
- Szyszlak, E. (2021). Cultural security of minorities under threat The situation of the Uyghurs in the People's Republic of China. *Scientific Journal of the Military University of Land Forces*, 3, 719–733. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0015.6176>
- Tarlow, E. P. (2014). *Tourism security*. Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-411570-5.00008-8>
- Taylor, B. R. (2015). *Community Criminology. Fundamentals of Spatial and Temporal Scaling, Ecological Indicators, and Selectivity Bias*. University Press. <https://doi.org/10.18574/nyu/9780814725498.001.0001>
- Teche, S. P., Barros, A. J. S., Regis, G. R., Guimarães, L. P., Cordini, Kariny, L., Goi, J. D., Hauck, S. & Freitas, L. H. (2017). Association between resilience and posttraumatic stress disorder among Brazilian victims of urban violence: a cross-sectional case-control study. *Trends Psychiatry Psychother*, 39(2), 116–123. <https://doi.org/10.1590/2237-6089-2016-0070>
- The Guardian (2019). *One woman killed and one injured in ,terrifying carnage' in Sydney's CBD*.
- Tóth, N. Á. (2020). Thoughts about the current issues of sports policing. *Belügyi Szemle*, 68(3), 77–93. <https://doi.org/10.38146/BSZ.SPEC.2020.3.6>
- Tóth, N. Á. (2021a). The Application of Innovative Sports Policing Tools. *Casopis policajna teoria a prax*, 2, 104–110.
- Tóth, N. Á. (2021b). Technological innovations in the field of sports policing. *Часопис Національного університету, Острозька академія*, 23, 5–10.
- White, R., Perrone, S & Howes, L. M. (2019). *Crime, Criminality and Criminal Justice*. Oxford University Press.
- Zimbalist, A. (2020). *Circus Maximus. The economic gamble behind hosting the Olympic and the world cups*. The Brookings Institution.

A cikkben található online hivatkozások

- URL1: *Interaction modalities of personal security device design. Research report*. https://www.jstage.jst.go.jp/article/jsd/4/2/4_2_95/_pdf
- URL2: *Crime is getting even worse in post-Olympics Rio*. <https://theworld.org/stories/2016-12-07/charts-crime-getting-even-worse-post-olympics-rio>
- URL3: *Sport Tourism, Terrorism & Psychoanalysis: A Reflection on Contemporary Events from Heysel Park to the 2016 Olympics*. <https://comum.rcaap.pt/bitstream/10400.26/18346/1/2017.01.001.pdf>
- URL4: *Invasion of the pickpockets: As 1,700 fall victim every day in run-up to Olympics, this is how the Eastern European gangs do it*. <https://www.dailymail.co.uk/news/article-2175867/London-Olympics-2012-As-1-700-fall-victim-pickpockets-day-Eastern-European-gangs-it.html>

- URL5: *Athens 2004: the pollution climate and athletic performance*. https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/02640410400000272?casa_token=IQY_CKc5LKEAAAAA:nJg-MEjswxqbXqLVfsJWnkDj6IuuuWe9_WAraRBurZvLne2EPfOz0PmdEz-D4turzYgmMA9wna_CPKw
- URL6: *450 million cyberattacks attempted on Japan Olympics infrastructure: NTT*. <https://www.zdnet.com/article/nearly-450-million-cyberattacks-attempted-on-japan-olympics-infrastructure-ntt/>
- URL7: *London 2012 Olympics Security Will Cost British Taxpayers \$1.58 Billion*. <https://www.mic.com/articles/6169/london-2012-olympics-security-will-cost-british-taxpayers-1-58-billion>
- URL8: *Olympic security: police and military plans for the Sydney Olympics*. <http://classic.austlii.edu.au/au/journals/AltLawJl/2000/47.html>
- URL9: *A rendezvényszervező munka alapjai*. http://centroszet.hu/tananyag/rendezveny/2312_a_2004es_athni_olimpiai_jtkok_a_rendezvnysszervez_szemvel.html
- URL10: *Police report over 100 arrests in and around London 2012 venues*. <https://www.theguardian.com/uk/2012/aug/05/police-100-arrests-london-2012-venues>
- URL11: *The impact of cybercrime in the professional sporting industry*. <https://www.proquest.com/openview/57df258bbe87b271f63924713b06f175/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750>
- URL12: *During Olympic And Paralympic Games, Bernard Hogan-Howe Says*. https://www.huffingtonpost.co.uk/2012/09/11/olympics-london-2012-crime-drops-olympics-paralympics_n_1873146.html
- URL13: *Lesz olimpia Rióban, de Zika-vírus is*. <https://www.origo.hu/nagyvilag/20160528-a-who-nem-enged-olimpia-lesz-zika-virus-is.html>
- URL14: *Which country has the most murders?* <https://www.getargon.io/posts/society/crime/world-murder-rates/>
- URL15: *The cost of the Beijing Olympics*. <https://www.theguardian.com/sport/2008/jul/28/olympicgames2008.china1>
- URL16: *Athén: A védhetetlen város*. https://gondola.hu/cikkek/35233-Athen__a_vedhetetlen_varos_.html
- URL17: *Csökken a bűnesetek száma az olimpia alatt*. https://index.hu/sport/2008/peking/hirek/csokkent_a_bunesetek_szama_az_olimpia_alatt/
- URL18: *Brazil Olympics: Ten arrested for ,plotting ,terror'*. <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-36858806>
- URL19: *Zika virus: What you need to know*. <https://www.medicalnewstoday.com/articles/305163>
- URL20: *Sydney stabbing: Alleged terror attacker inspired by Islamic State, police say*. <https://www.abc.net.au/news/2016-09-11/alleged-sydney-terror-attacker-inspired-by-is-minto-stabbing/7833870>
- URL21: *Greece: Extremism and Terrorism*. <https://www.counterextremism.com/countries/greece>
- URL22: *London Bridge: What we know about the attack*. <https://www.bbc.com/news/uk-50594810>
- URL23: *Carnage: 25 killed in Rio de Janeiro's deadliest police raid*. <https://www.aljazeera.com/news/2021/5/6/at-least-25-killed-in-rio-de-janeiros-deadliest-police-raid>

URL24: *Injured as car rams into Tokyo's Takeshita Street on New Year's Eve.* <https://www.the-week.in/news/world/2019/01/01/9-injured-as-car-rams-into-tokyo-takeshita-street-on-new-years-eve.html>

URL25: *Gondola.* <https://gondola.hu/>

URL26: *Újszó.* <https://uj szo.com>

URL27: *The number of crimes decreased during the Olympics.* https://index.hu/sport/2008/peking/hirek/csokkent_a_bunesetek_szama_az_olimpia_alatt/

URL28: *As 1,700 fall victim every day in run-up to Olympics, this is how the Eastern European gangs do it.* <https://www.dailymail.co.uk/news/article-2175867/London-Olympics-2012-As-1-700-fall-victim-pickpockets-day-Eastern-European-gangs-it.html>

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Mátyás Sz., Tóth N. Á., Bujdosó Z., Dávid L. D. & Adol G. F. C. (2023). A sportrendészet és a turizmusbiztonság szerepe a nyári olimpiai játékokon. *Belügyi Szemle*, 71(1), 25–52. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.1.2>